

Handläggare
Marita Lorentzon
08-508 267 12
marita.lorentzon@stockholm.se

Till
Fastighetsnämnden
2017-01-31

Information om Nackareservatet i Nacka.

Förslag till beslut

Fastighetsnämnden godkänner informationen om kontorets fortsatta arbete gällande Nackareservatet i Nacka.

Åsa Öttenius
Förvaltningschef

Pontus Werlinder
Avdelningschef

Sammanfattning

Fastighetskontoret har ett särskilt uppdrag att förvalta naturreservat, som staden äger och som ligger i andra kommuner. Nackareservatet i Nacka är det största av dessa. Som ett led i att utveckla reservatet och bättre svara upp mot ett ökat tryck och nyttjarnas behov, har fastighetskontoret tagit fram en fastighetsutvecklingsplan, som inom ramen för reservatsföreskrifterna anger riktlinjer och mål för reservatets framtida utveckling i ett långsiktigt perspektiv, samt ger en samlad bild av och underlättar områdets förvaltning.

Nackareservatet består av två reservat – ett i Nacka och ett i Stockholm. Reservaten ingår i en av Stockholms gröna kilar och utgör en central del av Stockholms och Nackas regionala grönsystem. Nackareservatet i Stockholm förvaltas av Skarpnäcks stadsdelsförvaltning, som vi har ett gott samarbete med.

Fastighetskontoret
Utvecklingsavdelningen

Hantverkargatan 2
Box 8312
104 20 Stockholm
Växel 08-508 270 00
Fax 08-508 270 70
fastighetskontoret@stockholm.se
stockholm.se/fastighetskontoret

I Nackareservatet i Nacka finns tre övergripande värden och intressen: friluftsliv, naturmiljö och kulturmiljö. I reservatsföreskrifterna är det friluftslivet som kommer i första rummet.

Förutom en uppdaterad naturvärdesinventering med skötselanvisningar, finns ett behov av att belysa kulturvärdena och friluftslivet mer. Ett vårdprogram för kulturlandskapet i Nackareservatet i Nacka samt ett friluftsprogram för Nackareservaten har därför tagits fram.

De tre rapporterna utgör tillsammans underlag för den fastighetsutvecklingsplan för Nackareservatet i Nacka som anger kontorets inriktning för arbetet och utvecklingen av Nackareservatet. Förslag till utveckling är bland annat att på vissa ställen ta fram det gamla kulturlandskapet, förbättra informationen vid entréerna och inom området samt förbättra och komplettera leder. Samtidigt är det viktigt att vissa områden förblir orörda. Skötselplanen är från 2007 och kommer att revideras. Skötselplanen antas av Nacka kommunfullmäktige men ska samspela med fastighetsutvecklingsplanen.

Fastighetsutvecklingsplanen anger den övergripande inriktningen för kontorets arbete med Nackareservatet vilket innebär att detaljer kan komma att ändras under förutsättning att dessa inte påverkar den övergripande inriktningen.

Utlåtande

När stadens medborgare blir allt fler och arbetet tenderar att bli mer stillasittande ökar värdet på områden med höga naturvärden. Närheten till naturreservat är ovärderlig och kostnaderna för att sköta reservaten är relativt låga i förhållande till det samhällsekonomiska värde de kan ge för stadens medborgare i form av ökad folkhälsa och livskvalitet.

Bakgrund

Nackareservatet i Nacka ligger cirka 5 km öster om centrala Stockholm och ägs och förvaltas av Stockholms stad genom fastighetskontoret. Det är ett mycket välbesökt friluftsområde på 730 ha med cirka 3,5 miljoner besökare om året – det mest besökta naturreservatet i Sverige. Anledningen är det tätortsnära läget och att det erbjuder en rad olika aktiviteter för alla åldersgrupper och intressen. Reservatet har potential att utvecklas än mer, vilket på sikt leder till ytterligare samhällsekonomiska fördelar.

I Nackareservatet i Nacka finns riksintressen för både kulturmiljö-
vård och friluftsliv, samt ett natura2000-område. I reservatet finns
många fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar. Det
har levt människor här sedan stenåldern och vars spår man
fortfarande kan skönja. Området kring Nacka ström utgör
riksintressen för kulturmiljövärden. Gustav Vasa lokaliserade
hammarsmedjor och kvarnar här på 1500-talet. Det har även funnits
små jordbruk, torp och mindre gårdar i området. Hela den stora
markägan, som för övrigt utgör nästan samma område som Nacka-
reservatet i Nacka idag, bidrog med vatten till kvarnarna genom att
man grävde diken och kanaler från högre belägna skogsområden.
Området är mycket viktigt att bevara och stärka för kommande
generationer på ett bra sätt.

Syfte med Nackareservatet i Nacka

Syftet med reservatet är att bevara ett stort sammanhängande frilufts- och
naturområde – en värdekärna i den regionala grönstrukturen – med
omfattande möjligheter till rekreation intill en tätbefolkad del av
Stockholmsregionen. Syftet är också att bevara områdets omväxlande
topografi och dess rika variation av skogstyper, kärr, sjöar och
kulturmark. Avsikten med reservatet är vidare att främja områdets
mångsidiga friluftsutnyttjande, biologiska mångfald och kulturvärden.

Syftet skall tryggas genom att:

- Området sköts med hänsyn till rekreations-, natur- och kulturvärden
- Allmänhetens möjligheter till en mångfald av friluftaktiviteter och naturupplevelser gynnas
- Tillgängligheten för besökande förbättras
- Markanvändning, anläggningar och verksamheter utformas utifrån reservatets syfte
- Information om reservatets olika värden förmedlas till allmänheten
- Skyddsvärda arter och naturtyper uppmärksammas i skötseln

Naturreservatsbildningen ska inte hindra dagens eller framtida sportaktiviteter eller andra aktiviteter som sker med hänsyn till rekreation, friluftsutnyttjande, biologisk mångfald och kulturvärden.

Reservatets syften och skötsel har utformats för att kunna fungera tillsammans med friluftaktiviteter och naturvård i de naturområden i östra Stockholm som gränsar till reservatet.

Fastighetsutvecklingsplanens mål och syfte

Fastighetsutvecklingsplanen syftar till att, inom ramen för reservatsföreskrifterna, lägga upp riktlinjer och mål för Nackareservatets framtida utveckling i ett långsiktigt perspektiv, samt ge en samlad bild av och underlätta områdets förvaltning.

Det finns förhållandevis få konfliktpunkter mellan de olika intresseområdena i Nackareservatet; friluftslivet, natur- och kulturvärdena. I många fall samverkar och förstärker målen varandra. I de fall motstående intressen finns är det särskilt viktigt att studera fastighetsutvecklingsplanens mål vid framtida åtgärder.

Arbetsmetod

Som ett led i arbetet har natur- och kulturmiljövärden samt friluftslivet kartlagts i tre olika rapporter, som legat till grund för fastighetsutvecklingsplanen:

- Vårdprogram för kulturlandskapet i Nackareservatet i Nacka.
- Nackareservatet i Nacka, Naturvärden och underlag för skötsel.
- Friluftsprogram för Nackareservaten.

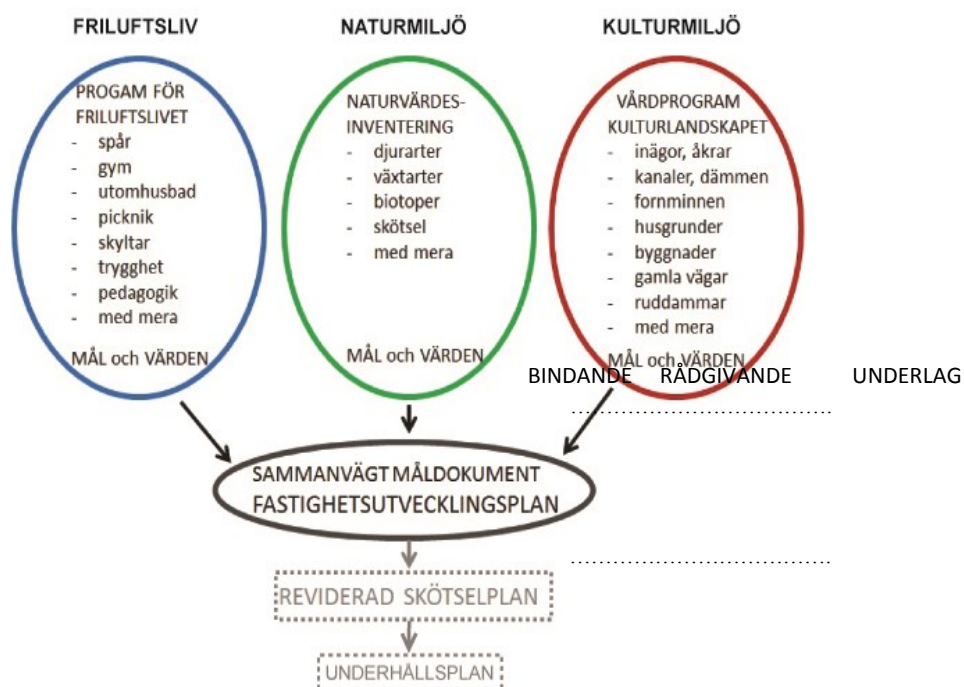
Med utgångspunkt från dessa fördjupade studier har gemensamma målformuleringar utarbetats. Målen redovisas i fastighets-

utvecklingsplanen, som den kommande skötselplanen ska bygga på, se figur på nästa sida.

Beslut om skötselplanen tas av kommunfullmäktige i Nacka kommun.

Reservatsföreskrifterna är bindande och styr allt arbete med Nackareservatet i Nacka.

NACKARESERVATET I NACKA - ARBETSORDNING

Kulturlandskapet

Med hjälp av äldre kartor har tidigare torp, gårdar, åkrar, inägor och utägor lokaliserats. Inventeringen kompletterades med platsbesök för att hitta spår av det äldre kulturlandskapet. Tio delområden avgränsades. Inom dessa delområden finns förslag på hur det äldre kulturlandskapet kan tas fram. Förslagen har stämts av med naturvärdesinventeringen och friluftsprogrammet och en prioriteringsordning av åtgärder har tagits fram.

Naturvärden

Ur natursynpunkt är reservatets största värde att det finns så många olika naturtyper, nästan 30 olika. För varje naturtyp finns förslag till skötsel. Det finns även ungefär 130 registrerade rödlistade arter. Det är viktigt att vissa områden lämnas orörda. Känsligast är hållmarkerna.

Friluftslivet

Programmet omfattar båda nackareservaten och tar bland annat upp naturupplevelser, kulturmiljöupplevelser, vatten, motion och idrott samt tillgänglighet. För att ta reda på hur reservatet används och ta vara på brukarnas information och förslag, har en webenkät genomförts mellan 11 juli och 30 september. 1556 personer har svarat på enkäten. Resultatet har sammanställts i rapporten Brukarundersökning för Nackareservatet. Friluftsprogrammet har kompletterats med framkomna förslag. De flesta som svarat på enkäten besöker reservaten mer än en gång i veckan. En stor del av brukarna i undersökningen är cyklister.

Fastighetsutvecklingsplanen

En fastighetsutvecklingsplan är ett stödande och samlande dokument. Syftet är att förenkla förvaltningen, ta tillvara de olika värdena i naturreservatet, samt att få dessa att samverka på ett ändamålsenligt sätt. Den tar upp övergripande målsättningar och åtgärder. För mer detaljerad information hänvisas till underlagsrapporterna.

Några föreslagna mål och åtgärder

- Skapa fler besöksmål inom reservatet
- Spara orörda och tysta områden
- Satsa på natur och kulturpedagogik
- Förbättra skyltning i samarbete med berörda förvaltningar
- Ta fram informationsmaterial
- Skapa sammanhängande spår och leder
- Skapa särskilt cykelstråk
- Ta fram delar av det gamla kulturlandskapet
- Hållbar skötsel
- Ökad biologisk mångfald

Vem gör vad

Projektansvarig	FSK Vårdprogram kulturlandskapet Landskapsarkitektkonsult
Naturvärdesinventering	Ekologikonsult
Friluftsprogram	FSK
Fastighetsutvecklingsplan	FSK
Skötselplan	Ekologikonsult utför på uppdrag av FSK och Nacka kommun beslutar
Genomförande av åtgärder	FSK Idrottsförvaltningen Entreprenörkonsult

Eftersom flera av entréerna till Nackareservatet i Nacka ligger i Nackareservatet i Stockholm måste exempelvis skyltning samordnas med Skarpnäcks stadsdelsförvaltning och exploateringskontoret.

Ekonomi

Det finns stora samhällsekonomiska vinster med att gynna folkhälsan genom motion och vistelse i naturen.

De föreslagna åtgärderna, för skötsel av natur- och kulturmiljöer, kan inrymmas i fastighetskontorets normala förvaltningsbudget, men det kan i framtiden komma att behövas extra medel beroende på vilken typ av utveckling som sker. Ett framtagande av nya skyltar är ett exempel på kostnad som kan bli betydande och som troligen inte ryms inom dagens budget. Vid investeringar i nya leder och cyklespår är detta något som åligger idrottsförvaltningen, men effekten av dessa blir en större kostnad för underhåll för fastighetskontoret.

Denna fastighetsutvecklingsplan ska kunna utgöra en modell för hur kontoret arbetar med sina andra naturreservat. Samtidigt som speciellt framtagana fastighetsutvecklingsplaner för dessa vore värdefulla, måste kostnaden för framtagande ställas mot andra viktiga projekt inom fastighetskontoret.

Miljökonsekvenser

De föreslagna åtgärderna gynnar den biologiska mångfalden i reservatet samt bidrar till ekologisk hållbarhet.

Information till allmänheten

Flera av de inkomna enkätsvaren visar på bristande kunskap om hur reservatet sköts. Fastighetskontoret behöver därför berätta hur vi arbetar med Nackareservatet i Nacka. Detta kan ske i form av seminarier, tidningsartiklar eller i broschyrer. Information om olika delar av reservatet kan förutom skyltning ges via mobilappar.

Slut

Bilagor

1. Fastighetsutvecklingsplan för Nackareservatet i Nacka
2. Vårdprogram för kulturlandskapet i Nackareservatet i Nacka
3. a) Nackareservatet i Nacka, naturvärden och underlag för skötsel 2016-06-14 granskningsversion (ska vara klar nästa år)
b) Bilagor till Nackareservatet i Nacka, naturvärden och underlag för skötsel
4. Program för friluftslivet i Nackareservaten

5. Brukarundersökning för Nackareservatet